

ŽENY A DÍVKY VE VĚDĚ

Fakulta rybářství a ochrany vod

M.Sc. Tatyana Gebauer, Ph.D.

Proč jste se rozhodla pro vědeckou dráhu?

Budete se divit, ale bylo to úplně naopak, moje profese si vybrala mě. Vyrostla jsem v Kazachstánu, v zemi, kde je vysokoškolské vzdělání ve většině případů placené, s výjimkou případu, kdy dostanete grant na bezplatné vzdělání za vynikající výsledky při závěrečné zkoušce na střední škole (obdobu maturity).

Na jeden obor bylo těchto grantů přiděleno 10, 10 míst pro studenty z celého Kazachstánu. Pamatuji si, že v posledním roce střední školy za mnou přišla moje matka a řekla: „Dcero, máš dvě možnosti, buď získaš grant, nebo půjdeš do práce, protože nemáme peníze na zaplacení tvého vzdělání. Výběr je na tobě.“ Celý rok jsem tvrdě pracovala, udělala jsem zkoušku, dostala známku, se kterou jsem šla žádat o přijetí na jednu z nejlepších univerzit u nás. Při přihlášce jsem měla možnost uvést čtyři odbornosti, z nichž bych chtěla grant získat.

Vybrala jsem si biotechnologii, biologii, pedagogiku a poslední sekce zůstala prázdná, nevěděla jsem, co tam mám napsat, protože jsem se chtěla stát biotechnologem, bez kompromisů.

Nu a řekla jsem si: Táno, pojď se trochu pobavit.... A jako čtvrtou odbornost jsem si vybrala rybářství. A co myslíte?! Nezískala jsem grant na biotechnologii, ani na biologii a pedagogiku, ale dostala jsem 6. grant na obor rybářství. Rybářství si mě vybralo, už je to 11 let a jsem stále tady.

Setkala jste se během své vědecké kariéry s nějakými překážkami, které byly dány tím, že jste žena?

Víte, slyšela jsem spoustu příběhů, kde ženy říkaly, že nebyly schopny něčeho dosáhnout, protože byly ženy. Nemohu mluvit za ně, mohu mluvit pouze za sebe a své zkušenosti. A pokud se mě zeptáte, zda jsem se ve své vědecké kariéře setkala s nějakými obtížemi, protože jsem žena, odpovím vám ne. Měla jsem mnoho neúspěchů a ještě více slz, ale všechny byly způsobeny tím, že jsem nebyla dostatečně připravena, že jsem byla líná a zbabělá něco udělat, že jsem se nerozhodovala sama, že jsem se ohlížela na lidi kolem mě, co si o mně myslí, a nejhorší je, že jsem věřila člověku, který řekl, že na něco nestačím. Neustále jsem se vymlouvala a nakonec jsem nevěděla, kdo jsem, co chci, o čem sním. Víte, Hieronymus Bosch má obraz Loď bláznů, je tam jedna postava v zeleném obleku sedící na lodi, která nemá směr, pije z misky a zamyšleně se dívá na vodu. V těžkých chvílích mi tento obraz vždy připomene, že i já jsem na lodi, která nemá směr, protože pouze následuju, ale nejsem vůdcem svého vlastního směru, protože ztrácím jistotu svých myšlenek a proto selhávám.

Myslíte si, že v dnešní době je stále potřeba zdůrazňovat postavení žen a jejich roli ve světě vědy? A proč?

Abych přeformulovala vaši otázku: je ve světě místo pro ženu a vědu jako její součást? Upřímně, pro mě je to jako zdůrazňovat, že žena potřebuje jíst, pít, dýchat.

Abychom na tuto otázku odpověděli, musíme se podívat do minulosti, protože minulost je naše genetická paměť, naše genetická zkušenost procházející generacemi. Jen se podívejte: v době velkého Shakespeara směli v divadle hrát ženské role pouze muži, ale v roce 1660 ženy porušily pravidla, začaly hrát! Alžbětu I., anglickou královnu, se každý snažil provdat, protože nebylo správné vládnout Anglii jako žena. Porušila pravidla, odmítla se vdát a stala se jednou z velkých vládkyň. Totéž platí pro profesionální uměleckou činnost – v knize napsané v 16. století velkým Vasarim o 100 velkých umělcích – a z toho bylo 13 žen.

V 16. století, kdy umění nebylo řemeslem žen, a přesto skončily v této knize! A totéž platí pro literaturu – George Sandová, sestry Brontëovy, George Eliot – všechny psaly pod mužským pseudonymem, ale psaly! Bez ohledu na to. A zkuste říct Marii Curie-Skłodowské nebo Adě Lovelace, Rosalind Franklin, že ve vědě nemají místo?! Proto zdůrazňovat, že pro ženu je místo všude, včetně vědy, je zbytečné, to za mě už udělala historie. Všechny tyto ženy měly svůj účel, šly proti pravidlům, byly mimo konvence!

Co byste vzkázala ženám vědkyním a všem dívkám a ženám, které uvažují o vědecké kariéře?

Poučte se z historie a aplikujte ji ve svém každodenním životě, využijte svou minulost jako nástroj svého růstu. Protože vy jste součástí této historické zkušenosti, tohoto kontinua, nejste sami. Rozvíjejte svou schopnost růst.

Vím, že všechny si projdeme těžkými časy. Ale prosím, vezměte na vědomí všechny své neúspěchy, nerovnováhu, krize, pády a utrpení, poučte se z nich a jděte vpřed. Věřte tomu, že jste skvělé, jste autentické a nejste předvídatelné!